

- 5—10 etc. Začetek definitivnosti pred zakonom iz leta 1908. se reducira z nastopom učiteljske službe);
- b) krajni sistem in definitivnost se odpravi;
- c) pri avanziraju ne ima upoštevati edino le kvalifikacija;
- d) pri vsem tem mora imeti vse učiteljske izpitne usposobljenosti; kdor ne napravi v prvih petih letih učiteljskega poklica izpita usposobljenosti, se ga ne obdrži v učiteljski službi; (sme se pristopiti v neugodnem slučaju k izpitu le trikrat);
- e) premeščenje iz enega v drugi kraj se vrši uradnim putem na deželne stroške;
- f) drugo, kakor pokojnina, stanarina, opravilna doklada etc. se ima tako izvesti, da je v skladu s službenimi, materialnimi in administrativnimi reformami.
- Nesoglasja, ki je obstojala do sedaj, ne more nihče popraviti, in dolžnost je pristojnih činitelj, da ne zaidejo zopet v daljino neskladnosti, ker sicer bi bil škandal še večji. Bi li ne bilo umestno, da bi se zapostavljeno učiteljsvo obrnilo zaradi tega na kompetentno mesto, posebno na deželna učiteljska društva in napravilo primerne korake v gori omenjenem smislu? Tudi druge deželne liste prosimo, naj bi to ponatisnili.

Balkan.

Ker tudi naši čitatelji z živim zanimanjem opazujejo dogodke na Balkanu, podajamo v nastopnem najzanimivejši vesti iz te velikanske drame, ki se odigrava med našimi brati na Slovanskem jugu.

Srbsko učiteljsvo v službi domovine.

Predsednik »Zveze slovenskega učitelstva v Avstriji« M. Hajny je dobil sledeče pismo iz Srbije:

Dragi brate!

Nečem zamuditi te prilike, da Ti ob enem s 1. številom »Učitelja« — ki bo najbrže edina v tem letu — pošljem mnogo bratskih pozdravov, ne samo mojih, ampak tudi mojih tovarišev srbskih učiteljev, ki so še v Belgradu. Naša zveza je ustavila svoje delo, penzionat je razpuščen in »Učiteljski dom« je izpremenjen v vojaško bolnico. Velika večina mojih tovarišev je odšla na bojno polje, in mi stari vršimo druge vojne dolžnosti v Belgradu in po drugih mestih. Mihajlo Stanojevič (bivši urednik »Učitelja« in pisatelj šolskih učnih knjig) je stražnik na Savi, Gjorgje Kojič je vojni magaciner v Lazarevcu, Jovan Popović je v Nišu itd. Jaz delam v vojnem ministertvu v sanitetnem oddelku.

Cela Srbija je vojni tabor. Z vero v Boga gremo nasproti boljši bodočnosti in ni nam žal žrtev. Čas je že, da se izpolni naš narodni srbski sen. Pričakujemo pomoči od Slovanov, posebno sanitetnega materiala in zdravil, in upamo, da bodo vaša bratska srca nam pomagala tudi s peresom, da boste zagovarjali naše opravičeno začeto delo. Pozdravi mi vse brate Čeha in vse naše tovariše.

Tvoj prijatelj

Mihajlo M. Števanović.

Češko učiteljsvo namerava po zgledu češkega Sokolstva darovati po 1 krono za osebo in bo najbrže doseglo, da stori isto vse učiteljsvo »Zvezi slovenskih učiteljev v Avstriji«. Na ta način bi se zbrala vsota 28 tisoč kron. — Češka zveza pristavlja k temu: Kaj odgovori učiteljsvo na to prošnjo svojih jugoslovanskih bratov,

ki se bore za biti in ne biti proti svoji večini sovražnikom! Tu je mogoče le en odgovor: **Prispevajmo po svoji zmoglosti, in sicer takoj!**

Ako da vsak eno krono — poznamo učitelje kot navdušene in požrtvovalne ljudi, ki dajo iz svojega malega imetja mnogokrat tudi več, mnogo več — se zbere od vseh članov »Zveze slov. učitelstva v Avstriji« 28.000 kron. To ni sicer mnogo, da se zacelijo rane vojnih grozot, vendar je nekaj, in če se oziramo na gnotne razmere v učitelstvu, moremo reči, da je to impozantna vsota. Mogoče bo kdo rekel: Beda v učiteljskih vrstah je tako velika, da mnogi ne morejo utrpeti niti malenkosti ene krone. Vemo, prijatelji, da je tako, vemo in vidimo, da je beda med učitelstvom tako velika, da ne more biti večja. Narodni učitelj je obsojen na glad — zato ker **baje** bogate dežele nimajo denarja, da bi mogle svoje učiteljsvo primerno plačati. Zakaj smo podčrtali besedo »baje«, ne bomo razlagali, ker nečemo opozarjati na ono nevoljo, s katero se poslušna naše zahteve, dasi se prikriva z navidezno dobro voljo. Ostanemo pri tem, da je med nami beda in da nimamo preveč, da bi razdajali. Toda ako smo cela leta trpeli učiteljsko bedo, ako smo cela leta stradali — da bi rešili deželno gospodarstvo pred finančnim krahom, ne bo nam danes težko reči: Za jugoslovanske brate, ki žrtvujejo življenje in kri, da dosežejo svoj sveti cilj, da osvobodijo svoje brate iz turške sužnosti, se bom en dan postil, in prihranjen krono darujem ubogim ranjencem. To bo vinar uboge vdove, ki bo več vreden od bogatinskega zlata. Storitte to vsi, slovenski učitelji! Prispevki naj se pošljejo naravnost Krajevnomu odboru za Rdeči križ Jugoslovancov.

Češko Sokolstvo za Rdeči križ.

Češka sokolska organizacija je naklonila jugoslovanskemu Rdečemu križu tekom 14 dni celih 165.000 kron.

Masaryk o razmerah na Balkanu.

V posvetovanju odseka zunanjih zadev je izjavil del. Masaryk: Del. Kramar je gotovo izrazil ideje in čustva češkega naroda, če je rekel, da moramo pokazati več simpatij krščanskim jugoslovanskim narodom. Razumem, da zahteva poročevalec čuvanje avstro-ogrskih interesov. To hočemo vsi. Sem odločno za mir in si ne morem predstavljati, da bi izpremembe na Balkanu in naše razmerje k balkanskim državam mogle povzročiti svetovno vojno. Med vprašanjem pristanišča in albanskim vprašanjem ni nikake razlike. Srbsko pristanišče ob Adriji nam ne sme niti gospodarsko, niti politično zbuhati pomislekov. Zveza Trsta z Dračem ali kakim drugim pristaniščem bi bila za mnogo trgovskih strank čisto primerna. Ne more nam škodovati, če smo od Ogrske neodvisni. Glede vojne luke se zdi, da je stvar za mnogo let prezgodnja. Mi gradimo drednoute in zdaj, ko smo povišali svojo floto, naj nas bi naenkrat ogroževala Srbija na morju? Pravijo sicer, da se bo Rusija posluževala srbskega pristanišča, pa Rusija ima vendar črnomoško pristanišče. Naša diplomacija si še več let baje prizadeva, da bi dosegla dobro razmerje z Rusijo. Pri tem pa se v vseh listih predstavlja Srbija kot podajač Rusije, in vse argumentacije imajo ost proti Rusiji. Sicer pa Srbija dokazuje, da ni Rusiji popolnoma zapisana. Samostojna Albanija ne bi bila drugo ko nova Turčija na starem ozemlju. Da obstoji velikosrbsko gibanje, se ne da tajiti; dobra jugoslovanska politika pa mora Hrvatoma in Srbom omogočiti, da se bodo mogli čutiti s prepričanjem Avstrijce.

koem zborovanju v Celju. Melodijozna pesemca bi vseeno dobro učinkovala brez onih tralala, kmetijskih figur v basih in raznih odmevov. Enkratavselej naj bi se komponisti odvadili pesnikom pačiti tekste. To ni dopustno, pa tudi ne okusno! Da je bila skladba vzorno proizvajana, je pričalo navdušenje poslušalcev! Matičin zbor je še zmerom odličan. — Okvir koncerta sta tvorili dve simfoniški skladbi: Stanko Premrl »Scherzo«, že nekoliko izvajani, in grandiozna Dvořakova simfoniška pesnitev »Pisen Bohatyrská«. Oboje je dirigiral z znano rutino in svežostjo kapelnik Peter Teply, ki je imel v Trstu največje občinstvo kot pri nas. Dvořakove muzike bi se človek ne naveličal poslušati, le občudoval bi njeno orkestracijo, polno najpestrejših barv. »Pisen Bohatyrská« je napravila mogoč vtisk.

Obisk koncertu, ki ni trajal predolgo, je bil razveseljiv iz vseh krogov, navzoči so bili tudi skladatelji Premrl, Lajovic in dr. Schwab. Trudu vseh sodelujočih, zlasti koncertnega vodje Hubada in kapelnika Teplega gre priznanje! Koncert pa je bil nov, jasen dokaz Matičinega resnega in smotrnega in kulturnega dela! — a.

Dr. Kramar o srbskem pristanu.

Budimpešta, 15. novembra. Dr. Kramar se je izjavil proti temu, da bi postalo albansko vprašanje življensko vprašanje za monarhijo. Za Albanijo se naj zvezema v prvi vrsti Italija in ona naj prevzame tudi odgovornost. Avstrija se je pa že dovolj eksponirala. Srbski pristan bi bil ugoden tudi za Avstrijo, gotovo pa žele vsi avstrijski narodi, da on ne postane vojno pristanišče, ker bi potem Avstrija izgubila svoje svetovno stališče.

Dr. Ellenbogen o Albancih.

Budimpešta, 15. novembra. Dočim grozi na naših mejah vojna, obstruirajo naši Jugoslovani na prav otročji način, ker nimajo pojma o resnosti položaja. — Če bi bila avstrijska diplomacija le nekoliko spretna, bi si lahko zagotovila prijateljstvo Srbov, zakaj če ima Avstrija zgodovinsko misijo, ima dolžnost, da svoje narode zadovolji. Za albanske zadeve ne sme teči ne nemška ne slovanska kri. Albanci si naj vse sami uredijo, kakor hočejo.

Bolgarske izgube v vojni.

Izšla je uradna statistika bolgarska, iz katere je razvidno, da je vojna stala Bolgarijo kakih 60.000 do 80.000 ljudi, to je mrtvih in ranjenih. Skoro popolnoma so uničeni pešpolki št. 2, 4, 5, 9, 18 in 20. Sofijska divizija je decimirana na tretjino, drinopoljska, vidinska in iz Ruščuka pa polovico. Kavalarija je skoro vsa uničena; najmanj pa je trpela artilerija.

Črnogorske izgube v vojni.

Kakor poročajo uradno, so imeli Črnogorci do 10. t. m. v vojni mrtvih 1991, ranjenih 2700; večina slednjih je že zopet v službi. Oboklelih je bilo okoli 1000; nad polovico jih je že ozdravelo.

Dar srbskega rodoljuba.

Srbski milijonar Luka Čelović je poslal v Skopje 15 milijonov dinarjev za srbsko vojsko.

Kuhinjski in gospodinjski pouk na občin ljudskih in meščanskih šolah.

Pred nekaj časa je dal minister za uk in bogočastje dr. vitez Hussarek nalog, naj se čim natančneje proučuje uvedba kuhinjskega in gospodinjskega pouka na občin ljudskih in meščanskih šolah. Namisel, da je namen ljudske šole, da opremi otroke z znanjem in ročnostmi, ki so potrebne za življenje in da je potrebno, da se žena že v ljudski šoli pripravi za gospodarski boj, je dala povod temu. Sedaj so tozadevna poizvedovanja končana in ministrstvo je izdalo deželnim šolskim oblastvom tozadevna temeljna navodila. Po teh navodilih se more kuhinjski in gospodinjski pouk uvesti kot neobvezen predmet na vseh onih deklinjskih šolah, na katerih zagotovo lokalni faktorji (dežela, okraj, občina, društva, zveze staršev ali zasebnikov) ustanovitev in trajno vzdrževanje šolske kuhinje s potrebnimi strovinami ter remuneracijo učiteljice, ki obavlja pouk.

Ta pouk se vrši načeloma edinole v najvišjih razredih ljudske šole, ali pa pri združenih ljudskih in meščanskih šolah v zadnjem razredu meščanske šole, oziroma kjer obstoje enoletni, z meščanskimi šolami zvezani izobraževalni tečajji, tudi v teh tečajjih.

Ugotovitev učnih načrtov je prepričana deželnim šolskim svetom, pri čemer pa je treba gledati na to, da naj se poučuje v šolskih kuhinjah, kako se pripravljajo kolikor mogoče poceni in tečna hrana, in se pri sestavi učnega načrta in delovnega programa predvsem treba ozirati na pridobitvene in socialne razmere prebivalstva v dotičnem šolskem okraju. Pouk se mora vršiti v pol dnevih — dopoldnevih in popoldnevih — ne pa v posameznih, na razne dneve porazdeljenih urah. V ta namen je treba po številu učenk, ki se prijavijo za pouk, napraviti v razredu oddelke.

Kuhinjski in gospodinjski pouk se mora vsako toliko časa nadzorovati, in priporoča naučno ministrstvo, da si dotični šolski organi, ki obvladajo nadzorstvo, zagotovo svet in podporo gospa, ki velja za dobre gospodinje in se prostovoljno in brezplačno ponudijo za to delo.

Pri zgradbah novih šolskih poslopj v krajih, kjer je mogoče z gotovostjo misliti na to, da se uvede tamkaj kuhinjski in gospodinjski pouk, morajo pristojne šolske oblasti opozarjati na to, da se poskrbi za šolsko kuhinjo in potrebne posrankske prostore, pralnico in likalniko.

Po izmeri razpoložljivih sredstev se nameravajo uvesti učni tečajji za učiteljice, ki naj bi se jim na občin ljudskih in meščanskih šolah izročili kuhinjski in gospodinjski pouk, morajo pristojne šolske oblasti opozarjati na to, da se poskrbi za šolsko kuhinjo in potrebne posrankske prostore, pralnico in likalniko.

pokrivajo iz državnih sredstev, obenem pa se dovoljujejo tudi državne podpore za delno pokritje oskrbovalnih in potnih stroškov udeležnic teh tečajev, in tamkaj kjer bi lokalni faktorji nikakor ne mogli poskrbeti bivališč, tudi stroškov za bivališča.

Končno so dobile deželne šolske oblasti nalogo, da o zaznanih v zadevi te nove učne stroke poročajo ministrstvu za uk in bogočastje.

Poročilo o tem najnovejšem ukrepu na polju ljudskega in meščanskega šolstva smo prejeli iz ministrstva samega in priznati moramo, da je naučno ministrstvo s tem ukrepom v resnici odpomoglo silni potrebi našega ljudstva, ki v zadevi na kuhinjsko in sploh gospodinjsko vprašanje še tiči daleč v zastarelih nazorih, ki nimajo prav nič skupnega z umnim gospodinjstvom. Vzlic temu, da ima n. pr. zlasti naše kmetiško ljudstvo na razpolago raznih sirovin, ki jih zna umna gospodinja izpreminjati v dobro in tečno domačo hrano, pa jih gre vendarle toliko in toliko v izgubo, ne da bi kaj odvrnile pri hiši. In še ono, kar se pripravljata na sicer silno preprost, a vendarle predrag način, z veliko potratu, dočim bi se ob umnem gospodinjstvu dalo izhajati z mnogo manjšimi izdatki in bi bila hrana vzlic temu mnogo tečnejša.

Prav isto pa velja tudi za naše delavske družine, pri katerih je gospodinjji predvsem gledati na to, da postavi na mizo po količini in obenem tudi po kakovosti dovoljne hrane, pri čemer pa je seveda še tem veliko bolj, kakor povsod drugje, treba paziti na vsak vinar. Delavec v tvornici potrebuje tečne, močne hrane, a zaslužek je majhen. Dobra gospodinja, dobra, praktična kuharica si pač zna pomagati tu, nikakor pa ne ženska, ki ni nikdar videla kuhinje, dokler se ni omožila, in ki ne zna računati z denarjem.

Gospodinjstva se ni še nobena naučila v par dnevih. Treba je tu teoretičnega pouka in lastne izkušnje in to ne morda šele tedaj, ko je že treba prevzeti vsa ta domača opravila, temveč že prej, v šolski dobi, ko je učenje lažje in ima ženska potem tudi časa, da tudi praktično poizkuša, kar se je naučila v šoli, doma pri svojih starših, sorodnikih itd.

Velikega pomena je torej ta kuhinjski in gospodinjski pouk za naše ženstvo in zato le želimo, da bi se uvedel povsod na naših ljudskih šolah, na kmetih in v mestu. Seveda bo tu treba zopet žrtvovati nekaj, zlasti občinam, toda izdatki se stotero vračajo občin in občinarjem po dobrem gospodinjstvu. Kaj je vendar hujšega v hiši, kakor slaba gospodinja! In temu zlu naj bi odpomogel kuhinjski in gospodinjski pouk. Naj bi torej občine, zlasti pa tiste, ki nameravajo graditi nova šolska poslopja, poskrbele za to, da bo naš ženski naraščaj imel priliko izobraziti se v dobre, skrbne, varčne in poštene gospodinje, ki v resnici podpirajo hiši tri vogle.

Celjsko gimnazijsko vprašanje.

Celje, 19. novembra 1912.

Poseben šolski odbor, ki se je v Celju sestavil za pospeševanje naše gimnazijske zahteve, je izdelal obširno spomenico o celjskem gimnazijskem vprašanju in jo izročil vsem slovenskim in menda tudi slovenskim poslancem. V tej spomenici se obširno navajajo nedostatki sedanjih »nemško - slovenskih gimnazijskih razredov« in obenem vzroki, ki govorijo za upravičenost slovenske zahteve po slovenski višji gimnaziji v Celju.

Spominjamo se te zadeve toliko bolj, ker pravkar beremo v listih poročilo »Hrvatske korespondence«, da je predsedstvo hrvaško-slovenskega parlamentarnega kluba zahtevalo od ministrskega predsednika za ustavitve obstrukcije — »ureditev razmerja med Slovenci in Nemci na južnem Štajerskem in južnem Koroškem«. To je po našem mnenju povedano presplošno; na kako ureditev razmer bomo mogli namreč todati še takrat misliti, ko bo eden ali drugi del politično uničen. Nacionalna nasprotstva so pri nas prehuda, sedanje razmere za nas prekrivne, da bi mogli misliti na kako njihovo ureditev v smislu kakega premirja, ki bi ga zahtevali Nemci gotovo na podlagi sedanjega statusa quo. Ali kake izpremembe sedanjega že itak za nas jako krivičnega stanja v prilog Nemcem bi naši državni poslanci ne smeli pripustiti pod nobenim pogojem, in ravno to bi bila enostranska rešitev celjskega gimnazijskega vprašanja.

Nemci naj bi dobili za svoj zavod novo poslopje, mi bi pa naj s svojimi ponižnimi gimnazijskimi razredi nadalje vegetirali v odvisnosti od raznih nemškodac. Proftov in v zasebnem posloplju, ki ni bilo nikoli zidano v šol. namene? Nemci so ustanovili v Celju na tihem trgovski šoli

Šolske potrebsčine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

za dečke in deklice, za kateri dobivajo od vlade ogromne subvencije. Od iste vlade ki ne privošči Slovincem v Celju šol, ki pusti hladnokrvno poginjati v slabem šolskem poslopju 400 slovenskih šolarjev, ki nam ne da višje gimnazije in sposobnega poslopja za njo! Ali Nemci še nimajo dovolj! Zahtevajo še nemško državno obrtno šolo v Celju!

Celjsko šolsko vprašanje bi nudilo pozitiven, pravičen in nedvomno popularen povod za najostrejšo taktično spodnještajerskih državnih poslancev v parlamentu! Apeliramo nanje v imenu vse naše javnosti: Naj nikar ne pozabijo celjskega šolskega vprašanja!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. novembra v Slov. Bistrici. Obisk zaradi rezkega krivca pičel, vendar sklepčen. Predsednik pozdravi prvič se v našem krogu nahajajočega nadučitelja Kukoviča iz Črešnjevca, nato tudi navzočega častnega člana Polanca. Slednjemu izroči predsednik častno diplomu z željo, naj bi mu ta še mnogo let krasila sobo, naj pa bi ga obenem tudi spominjala njegovih zaslug za društvo in pa bratske ljubezni, s katero se društvo spominja slavljenca. Ginja se zahvali Polanec za najvišje odlikovanje, s katerim razpolaga društvo in omenja, da je v teku mnogih let dobil od različnih mest različna odlikovanja, da ga pa nobeno ni v taki meri razveselilo, kakor ravnokar prejeto.

Nato se predsednik spominja umrlega tovariša Hribnika. V znak žalosti vstanejo udeleženci.

Tovariš Vrščič, ki je bil imenovan meščanskim učiteljem v Krškem, je pisal na tozadevno čestitko predsednika, da ga naj imamo še vedno kot člana našega društva v evidenci. Bravo!

Predsednik poroča, da je kot član okrajnega šolskega sveta meseca avgusta čestital g. okr. glavarju dr. Adamu Weissu pl. Schlenssenburgu na imenovanju namestniškim svetnikom v imenu učiteljskega celega okraja in da se je ta na čestitki v toplih besedah zahvalil.

Tovariš Kukovič nam je podal sliko o kmetijskem tečaju v St. Juriju ob južni železnici in obljubil, da bo natančno poročilo, podprto z raznimi števili, v kratkem razposlal na vse šole.

Tovariš Krotky poroča o Zavezi nem zborovanju, in predsednik zahvali oba referenta za temeljita poročila.

Prihodnje zborovanje dne 9. januarja 1913 v Slovenski Bistrici. R.

Ali ste že član društva „Jubilejska samopomoč“?

Vsa pojasnila glede pristopa v društvo daje predsednik Ivan Schmeidek, učitelj v Krtini, pošta Dob.

Književnost in umetnost.

»Socialna Matica«. Te dni se razpošiljajo večjemu številu pristopnice, čeki in pozivi za pristop. Prosim, da se slovenska inteligenca, dijaštvo itd. odzove v obilnem številu. Poverjenosti v Ljubljani Trstu, Kranju, Celju, Mariboru, Idriji, Gorici prosimo, da se potrudijo. V ostalih krajih se bodo ustanovila poverjenosti po potrebi, ponekod že v kratkem. — »Socialna Matica« namerava pričeti z izdajanjem ročnih knjig (Handbücher, manuali), zlasti za fizikalni zemljepis, političko ekonomijo, državno pravo, sociologijo, politiko, astronomijo, fiziko itd. čim bi se našli pisatelji, ki bi prevzeli taka dela bodisi sami, bodisi kot uredniki s sodelovanjem strokovnih sodelavcev. Slovenski znanstveni pisatelji, ki se zanimajo za to delo, se naj blagovolijo obrniti na društvo »Socialna Matica«, Gorica.

Politiški pregled.

»Jugoslovanski akademiki v Pragi Berchtoldu. Zastopniki hrvaške, srbske in slovenske mladine so poslali ministru za zunanje zadeve telegram, s katerim protestirajo proti vmešavanju Avstrije v bal-

kanske zadeve in opozarjajo na stanje Jugoslovanov v Avstriji.

* **Prebivalstvo vseh dežel ogrske krone** je razdeljeno po veroizpovedanju tako-le: rimskih katolikov je 10.888.388 (52.1 odstotka), grško - katoliške vere 2.025.425 (9.7 odstotka), reformiranih 2.621.501 (12.6 odstot.) evangeljsko-avgsburške vere 1.340.195 (6.4 odstot.), grško-iztočne 2.986.874 (14.3 odstot.), unitarjev 74.296 (0.3 odstot.), židov 932.406 (4.5 odstot.), drugih ver 17.452. Po spolu je 10.345.333 moških in 10.841.154 žensk; na 1000 moških pride 1019 žensk. Neporočenih oseb je 11.159.621 (53.4 odstotok), oženjenih 8.399.020 (40.2 odstotok); vdov in vdovcev 1.288.504. — Pisati in čitati zna 11.774.687 oseb (56 odstotokov.)

* **Cuvaj še ostane.** Zagrebške uradne »Narodne Novine« naznanjajo, da Cuvaj še ostane, ker še niso podane garancije, da bi mogla ustavna ureditev nemoteno funkcionirati. Uboga Hrvaška!

* **Ruska državna дума.** Dne 4. t. m. je bilo otvoreno zasedanje državne dume. Poslanci pripadajo: 140 desnici, 79 oktrobristom, 74 narodnjakom, 61 kademtom, 33 naprednjakom, 13 socialistom, 14 Poljakom, 7 jih ne pripada nobeni stranki, mohamedancev je 5. Duhovnikov je v dumi 42.

Kranjske vesti.

—r— **Znamenje časa** je gotovo pričujoče pismo, ki nam ga je dal na razpolago prijatelj našega lista in ki ga v ekscerptu — seveda brez komentarja — priobčujemo: »Cenjeni tovariši! Oprostite, da Vas nadlegujem. Čital sem namreč v dnevnikih, da je v Spodnji Šiški razpisano mesto občinskega tajnika. Za to mesto mislim prositi in sem Vašemu g. županu tudi o svojem mnenju pisal. Prosim tedaj Vas, ker mi je znano, da imate zveze z najboljšimi krogi v Sp. Šiški, če bi me blagovolili priporočiti gospodu županu in drugim gg. odbornikom. Poznate dobro moje osebo in tudi moje napredno prepričanje. Prosil bi pa zato mesto zaradi tega, ker sem te učiteljske mizerije in teh šikan do naprednega učitelstva popolnoma do grla sit. Boljšega mesta od tu iz N. ne dobim, če se na glavo postavim. Je že škoda kolkov itd. S tajniško plačo pa bi že boljše izhajal kakor z učiteljsko, saj smo samo trije. — Tajništva sem popolnoma vajen, ker sem tudi tu kot tak že dalje časa. To mi bo igrača! Lahko dokazem. In moje študije me pač dovolj usposobljajo za tako mesto. Prosim Vas tedaj ponovno, da bi me blagovolili priporočiti gospodom in mi o uspehih semkaj sporočiti. Moja hvaležnost Vam ne izostane!...« — Ilustracija, da ji ni para.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentince na Vrhoplju pri Vipavi je imenovana za tekoče šolsko leto Justina Kavškova, učiteljica v Postojni, namesto obolelega nadučitelja Frana Punčuha.

—r— **Poročil se je c. kr. finančni konicipist v Črnomlju Josip Mosečič z Anuško Rakovčovo, učiteljico na Rodinah. — Miro Trost, nadučitelj v Dolenji vasi, se je poročil z Anico Hrastarjevo iz Ljubljane. Bilo srečno!**

—r— **Kmetijsko predavanje** je priredila kmetijska šola na Ormu dne 17. novembra na Krki v prostorih ljudske šole. Predaval je zanimivo in poljudno strokovni učitelj ing. A. Vedernjak o gnojenju travnikov. Gospodarji, ki jih je bilo veliko število, so poslušali predavanje z velikim zanimanjem.

Štajerske vesti.

—š— **Štajerski deželni šolski svet.** Na zadnji seji dne 14. t. m. je bila stalno vpokojena def. učiteljica Josipina Wutova pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Za njeno delovanje ji je bilo izrečeno priznanje. — V stalni pokoj stopi Božidar Weinhardt na Dornovi pri Ptuj, časno se upokoje: Leopoldina Hočvarjeva v Šmarju pri Jelšah, Rudolf Mencin v Šent Petru pri Mariboru in Marija Dankova v Št. Ilju nad Mariborom. Ceciliji Teržanovi v Hočah se časna penzija podaljša še za eno leto.

—š— **Slovo in javna zahvala.** Ker mi ob svojem odhodu iz Gorice ni bilo moč goče se osebno posloviti od vseh tovari-

šev, prijateljev in znancev, se poslavljam tem potom od Vas, dragi mi rojaki, krasne zgornje Savinjske doline. Zahvaljujem se Vam iskreno za izkazane mi prijaznosti za mojega 10letnega bivanja med Vami. Zlasti veljaj moja zahvala vsem občanom, zastopanim po krajnem šolskem svetu v Gorici, za lepo novo šolsko poslopje, bogato knjižnico, učila in krasen šolski vrt. Videč Vašo požrtvovalnost, ki Vam je na čast, sem bil rad in srečen v Vaši službi. Kar ste storili za šolo, ste storili za blagor svoje drage mladine. Najsrčnejšo zahvalo občinskemu odboru kokarskemu za podeljeno mi častno občanstvo in krajnemu šolskemu svetu na Gorici za javno mi ter od obeh časopisov izrečeno zahvalo za moje 10letno delovanje! Zavedam se, da se ta zahvala ne nanaša na mojo skromno osebo, temveč na delo, ki je glavni pogoj blaginje in sreče. Zavednost vsakokratnega občinskega odbora visoko čislam. Vaš ob zadnji seji obnovljeni sklep mi dokazuje, da so resnične moje besede, izrečene pred nedolгим časom g. vodji c. kr. političke ekspoziture v Mozirju: »Jaz grem, a pravice naroda, zapopadene v členu 19. državnega osnovnega zakona, ostanejo v občini Kokarje še nadalje v moči«. Vsa čast občini Kokarje in njenemu odboru! Najsrčnejšo zahvalo učiteljskemu zboru Goriske šole za neumorno in složno sodelovanje v šoli. Vaš trud Vam blagoslovi in poplačaj Bog! Zahvaljujem se dragi mi mladini, za slovo mi podeljeni krasni šopek, za v srce mi segajoče besede učenke Milavčeve in učenca Ilovška, istotako županu g. Melavcu in vsem ter Vam kličem iz Dobja srčni: »Z bogom!« — Objednem se priporočam svojim novim soobčanom v Dobju za reden šolski obisk ter se Vam v imenu »Rdečega križa« najtoleje zahvaljujem za izročeni mi znesek 80 K, ki se je na moje poročilo o vojni proti Turkom ob prvem in mnogobrojnem obisknem shodu staršev v Dobju dne 3. novembra 1912 nabral po občini za trpeče naše slovanske brate. Vaše sočutje me osrečuje bivati in delati med Vami. Bog plati! — Dobje, dne 16. novembra 1912. — Radoslav Knaflič, nadučitelj.

—š— **Razpisano učiteljsko mesto.** Na štirirazredni ljudski šoli v Ljutomeru je razpisano mesto učitelja. Prošnje do 1. januarja 1913.

Tržaške vesti.

—t— **Slovenska pohlevnost.** Na šoli D. C. M. je država prevzela zopet 5 učiteljev. Naša javnost misli, da je vlada izkazala Slovincem bogve kako milost. Vlada je storila samo to, kar je bila nasproti Slovincem že zdavnaj dolžna storiti. Kdaj imajo že Nemci v Trstu državne ljudske šole! Pa Nemci po številu v primeri s Slovinci kar izginejo. Če bi šlo po pravici, bi morale biti vse C. M. šole v Trstu že zdavnaj podržavljene. Vladi ni treba torej delati nič poklonov; dala nam je le trohico tega, kar bi nam že zdavnaj morala dati!

—t— **O začetku italijanskega vseučilišča v Trstu** poroča »Soča«: Na tem mestu smo poročali, da prično v kratkem na Revoltelli v Trstu juridična predavanja, ki imajo tvoriti začetek italijanske pravne fakultete. Tako je zvenelo v glavnem iz poročil z italijanske strani. »Piccolo« je prav zadovoljen konstatiral to in videti je bilo, da se res zgodi, kar je buknilo tam poleti na dan. Ali sedaj čujemo zopet druge glasove. Isti »Piccolo«, ki je z radostjo napovedal začetek italijanskega vseučilišča v Trstu, piše sedaj, po par dneh označene napovedi, da tista predavanja na Revoltelli ne bodo pravzaprav nikak začetek italijanske pravne fakultete v Trstu, marveč bodo to le juridična predavanja, prirojena za bodoče trgovce. Na Revoltelli bodo dobivali toliko juridičnega znanja kolikor ga bodo potrebovali v svojem poklicu. — Omeniti moramo tu, da smo tam poleti slišali enake glasove. »L'Eco« je bila prinesla vest o juridičnih predavanjih v Trstu, kot začetku pravne fakultete, potem pa, ko je šla njena vest skozi liste, je povedala, da bodo ta predavanja služila pravzaprav le gojencem Revoltelle. — Kaj bo torej? Ali dočakamo te dni začetek italijanskega vseučilišča v Trstu, ali se otvorijo na Revoltelli res le taka juridična predavanja, ki bodo služila le v trgovske svrhe? S slovenske političko-vodilne strani naj se ta stvar preišče in pojasni, da bomo vedeli končno,

pri čem smo pravzaprav. — Priobčujemo tudi te vrstice, ker nam je do tega, da bodo naši bralci natanko informirani o pripravah za italijansko univerzo. Temu namenu naj služi tudi vest, ki smo jo dne 15. t. m. prejeli z Dunaja: Danes so zborovali italijanski dijaki po § 2. in so sprejeli resolucijo, ki vprašuje, zakaj vlada še do danes ni ustanovila italijanskih tečajev v Trstu. Zborovalci so pozvali poslance, naj povedo javnosti vzroke tega postopanja vlade. Zagrozili so tudi z novimi demonstracijami.

Istrske vesti.

—i— **Ženska učiteljska šola v Pazinu.** Javljamo z radostjo, da se je v našem Pazinu ustanovil učni zavod, ki smo ga kravavo potrebovali in ki odpomore največji nujni potrebi. Slovanska Istra je trpela doslej veliko pomanjkanja na učiteljih in jih je morala iskati izven dežele. Seveda se tem potom ni moglo zadoščati vsem potrebam. To so težko občutili naši rodoljubi in so slednjič prišli na misel ustanovitve privatnega ženskega učiteljskega Pazinu. Misel je že uresničena. V ta namen se je sestavil poseben kuratorij pod načelstvom pazinskega župana dr. Kureliča. In naglasiti moramo, da gre temu možu v prvi vrsti zasluga, ker je deloval z vso vmo in na vseh straneh, da je dobila naša Istra ta prepotrebni zavod. Kandidatinje se sprejemajo v prvi tečaj privatne ženske učiteljske šole v Pazinu do 30. novembra. — Torej zopet en kamen k zgradbi kulturne izobrazbe našega naroda v Istri — zopet nov člen naše obrambne organizacije. Hvala v imenu naroda vsem, ki so pripomogli do tega!

Koroške vesti.

—k— **O koroških razmerah.** Prejeli smo in priobčujemo: Hvala Vam, da slikate popolnoma objektivno naše razmere. Iz Vaših člankov inotic naj se slovenska javnost pouči o naših žalostnih razmerah. Slovincem je boj toliko težji, ker plavajo takozvani voditelji koroških Slovencev popolnoma v klerikalni vodi in jim manjka vsake odločnosti, da bi nesebično in požrtvovalno branili koristi teptanega slovenskega naroda.

—k— **Koroški učiteljski zakon — sankcioniran.** Zakon glede na reforme učiteljskih plač, ki ga je sprejel koroški deželni zbor že skoro pred enim letom, je ostal kljub raznim prošnjam učiteljev in drugih korporacij še vedno brez sankcije. Zadeva je bila seveda jako mučna za učitelstvo, nič manj mučna pa ni bila za druge merodajne kroge. Končno pa je vendarle prišla iz Budimpešte vest, da je cesar imenovan zakon sankcioniral.

—k— **Iz Lipe nad Vrbo na Koroškem** poročajo: Pri nas je ostavila šolska oblast učiteljico za ročna dela, in sicer brez vsakega razloga. Mi sicer mislimo, da ravno pozimi potrebujejo učenke pouka v tem predmetu. Slovinci smo navajeni dela in smo gotovo hvaležni učiteljem, če se trudijo z našimi otroki in z uspehi v pouku ročnih del smo bili zadovoljni v vsakem oziru. To seveda nimalo ne briga okrajnega šolskega sveta v Beljaku, ker je z odstranitvijo učiteljice dosegel svoj namen. — V tukajšnjem krajnem šolskem svetu sedita namreč dva propadla Nemca, ki po dvakrat na teden prenašata tople poštrice v Beljak, slučajno pa tudi v Celovec. Ta viteza žalostne postavbe sta na politivali prosjačila za glasove, ker je menda eden od njih silno moder, drugi pa premeten, da se smatrata oba sposobna za šolo. Privzno pritožbo na deželni šolski svet smo že uložili, rešena bo pa zadeva gotovo le — po stari resnicoljubnosti naših Nemcev — za stopinjo višje.

Splošni vestnik.

»Učiteljska tiskarna« je založila ter prodaja sedmero novih tiskovin za obrtne nadaljevalne šole po navodilu strokovnega profesorja H. Podkrajška in sicer: 1. Zglasitev obrata, pola po 15 h. 2. Popis obrata v svrhu uvrstitve, pola po 10 h. 3. Preračun zavarovalnega prispevka, pola po 15 h. 4. Naznanilo o nezdodah, pola po 10 h. 5. Izkaz za proračun letnega delavskega zasluga, pola po 10 h. 6. Zglasilnica, komad po 4 h. 7. Odglasilnica, ko-